

Hogyan látnak az értelmi fogyatékkal élők?

Három szellemi fogyatékos gyermekeket ellátó intézményben végzett szűrővizsgálatokat a Máltai Szeretetszolgálat önkéntes orvoscsoportja. Tapasztalataik súlyos képet mutatnak az ott élők egészségügyi állapotáról. Többek között az is kiderült, hogy az ilyen közösségek számára előírt kötelező ellátások egy része nem valósul meg, konkrét példa erre a szemészeti szakorvosi ellátás. A vizsgálatok eredményéről dr. Szalai László szemész orvos, a csoport vezetője így számolt be.

A „Látás ajándékba” programunkkal számtalan, rejtett, sokak által meg nem ismerhető közösséget érünk el. Az elmúlt egy hónap leforgása alatt három, az ország különböző pontjain lévő, súlyos és középsúlyos szellemi fogyatékos gyermekeket és felnőtteket ellátó intézményben, valamint egy hajléktalan otthonban végeztünk szemészeti vizsgálatokat. Az intézményekben tapasztaltak súlyos képet festettek az ott élők egészségügyi állapotáról.

A látásvizsgálatok során nyert eredmények azt a feltételezésünket erősítették meg, hogy az ilyen közösségek számára törvényileg is kötelező ellátások – így a szemészeti szakorvosi – többsége nem valósul meg. A kognitív diszfunkciók, a compliance (megfelelőség) hiánya sok esetben valóban nem tesznek lehetővé látáskorrekciós beavatkozásokat, de a homályos látás, a világ értelmezhetetlen vizuális leképezése csak mélyíti azt a szellemi bezárulást, amit ezek a gyermekek és fiatal felnőttek betegségeiknél fogva nap mint nap elszenvednek. A vidéki hajléktalan embereknek otthont adó intézményben, kivétel nélkül csak a már valamelyest szocializáltak (a régi lakók) vettek részt a meghirdetett programban. A megjelentek mindegyike látáskorrekcióra szorult, de csupán 3%-uk viselt szemüveget.

Az elmúlt öt év tapasztalata – közel huszonötezer, mélyszegénységben élő, általunk megvizsgált gyermek és felnőtt kapcsán – elkéserítő adatokkal szolgál. A gyermekek ötöde rosszul lát, többségük rövidlátó. A szemüveget nem viselő, nagyobb gyermekek egy része tompalátóvá vált, az ő látásuk menthetetlen. A felnőttek jó része az olvasási készségét veszti el azáltal, hogy nem tudja megfizetni a szemüvegét. A szemészeti betegségeiket csak igen súlyos esetekben (hirtelen látásvesztés, trauma) látja el a regionális szakorvosi intézmény, többnyire az izoláció, illetve a pénztelenség (buszjegyre sincs pénzük) miatt.

Természetesen az öngondoskodás és a betegségtudat hiánya hasonló erővel hat az előbbieket mellett. A máltai „Látás ajándékba” program lehetőséget teremtett arra, hogy ahová orvos csoportunkkal elérünk, ott jól látó gyermekek járhatnak iskolába, a felnőttek visszanyerjék olvasási készségüket, a szembetegeket pedig budapesti intézeteinkben elláthatjuk.